Ч. 268. Львів, неділя дня 29. листопада (12. грудня) 1909. Річник XIII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австриї:
на цілий рік . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цілий рік: зі щоденною висилкою 7 долярів, або 12 рублїв; з висилкою двічи в тижни $5^1/_2$ доляра, або 10 рублїв; з висилкою що суботи $4^1/_2$ доляра, або 9 рублїв.
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Русланових псальмів М Шашкевича

Виходить у Львові що дня крім неділь руских сьвят о $5^1/_2$ год. по полудни.
Редакция, адмінїстрация експедиция »Руслана« при **ул. Оссолїньских ч. 11. (партер) (фронт від ул. уТхої).** Експедиция місцева в Агенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє.
Рекламациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймаю ся по цїні 20 с. від стрічки, а в „Надісланім" 40 ic від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Нова східно-азийска війна?

(×) На овиді далекого Сходу стягають ся знов грізні хмари, котрі віщують нову велику тучу. З далекого Сходу надходять до Петербурга що раз нові тривожні вісти про поквапні уоруженя Японців. Недавно був в Японії мінїстер скарбу Коковцев і мав тоді нагоду придивити ся всему тому, що там діє ся, а его оповіданя представляють положенє тамошне в дуже поважнім сьвітлї. Російска рада мінїстрів була наслідком того приневолена занимати ся сими справами. Як звіщає „Голосъ Правды", дійшов мінїстер Коковцев на основі власних помічень до того погляду, що неминуча є війна нова, між Росиєю, а Японією, а дрібна причина може довести до подібного погрому, як свого часу було з портом Артура і дальшими подіями.

На воєнні наміри Японії вказують не звичайні наклади, які Японія робить тепер на полї воєнних засобів а іменно в напрямі помноженя і уоруженя армії, будованя нових твердинь і нових стратеґічних зелїзниць. Крім того скріплено залоги в Кореї, розтягнено цїлу сїть шпигунів в Манджуриї, в приамурскім краю і східнім Сибірі.

Все те роблять Японцї вельми поквапно і з великою-сьвідомостю цїли. Крім того і сьвітске населенє японьске вказує на познаки, котрих можна здогадувати ся про воєнні наміри держави. Як звіщають петербурскі дневники, заключають японьскі купцї договори на достави в Манджуриї лише до року 1911, а великі купцї дерева, що поприїздили з Японії в приамурский край, не купують уже лїсів, обмежають торгові операциї, а російскі купцї, що приїздять з Владивостока, мали дізнати ся від хіньских капіталїстів, що Японцї затягають в Хінах півмілїярдову рублеву позичку.

Окрім того тривожать Росию ще й инші вісти. „Русское Знамя" звіщає, що до Фінляндиї гнобленої тепер російским правительством, заїздять Японцї, беруть участь на зборах і снують ся в пристанях, а се все вказує, що підготовляють там евентуальне повстанє. Японія очивидно хоче здобути воєнні кошти, котрих не признано їй в останнім мирі, бо потребує конечно гроша для свого народо-господарского розвитку.

Задля того всего »Новое Время« вельми сумно настроєне, виступає завзято против російского правительства і накликує его, щоби старало ся довести до приязних взаємин з Німеччиною. Дневник, котрий все підбурював російске чиновництво против Німеччини, тепер нараз дораджує входити Росиї в приязні відносини із зненавидженим сусїдом. Се є вельми характеристичне для того враженя, яке викликали в Росиї тривожні вісти з далекого Сходу.

Мінїстер Ізвольский був усе одушевлений приязню з Анґлією і підбурював її в часї боснїйского переселеня против Австро Угорщини та думав, що поведе ся єму видістати на найвисший щебель щастя. Надії не здійснили ся, Ізвольскому не повело ся, як він думав, стати »Бісмарком Півночи«. Всї его мрії про зачіпно-відпорний союз, про відкритє Дарданелів для російскої фльоти, про прямий шлях до Індиї і т. п. розплили ся, як мрака, Анґлїя кінчила все на обіцянках, одиноким успіхом було утворенє російско-анґл. торгової палати в Льондонї і Петербурзї, але се не поможе на ту грозу, яка висуває ся тепер на ново з Манджуриї, не поможуть ті коромели, які Ізвольский робить против Австриї на Балканї. Політика Ізвольского поставила Росию на вельми непевнім становищі, котре не одолїє задачі, які буде мала розвязати на далекім Сходї.

О. Йосиф Кобиляньский.

З нагоди зїзду україньских академиків

до розваги всїм прихильникам вільної школи і противникам теольоґічного факультету.

(Конець).

Єсть отже після сказаного віра п р а в д о ю а невірство н е п р а в д о ю. А тепер зробимо заключенє: Коли в найвисшій і безконечно важній річи, від котрої нїчо висшого і важнїйшого і погадати не можна, віра єсть правдива і добра, а невірство є зле, тож очевидно треба конечно, щоби н а у к а р е л ї ґ i ї була у всїх школах народних і середних. А що до ріжницї релїґій, мають тїж після висше сказаного (так

О. Віктор Катрайн.

Від атеїзму — до анархізму.

Поучний образок з унїверситетского житя теперішности.

Переложив *о. І. Плавюк.*

(Дальше).

Друга глава.

Від атеїзму до социяльної демократиї.

„Нѣсть власть, аще не отъ Бога".
(Римл. XIII. 1).

I.

Невдоволений більше як перед тим повернув Альфред від професора до своєї самотної комнати. Вже не було сумнїву, що вже покінчив з аґностицизмом із своїм ignoramus. Таке становище може бути вправдї дуже вигідне, говорив до себе, але се нестійна половичність, місце спочинку для поверховних голов, що не в силї витягнути конечних послїдовностий з своїх принципів. Тож нїчого єму не оставало, лише явно і без боязни сказати собі: Нема жадного Бога, ти атеїст, богохульник.

Неописана тривога і неспокій, рід горячки обняв его, він знов попав в первісний смуток і мелянхолїю. Тодї почав знов ходити в студентскі товариства, щоби уникнути внутрішнього болю і смутку, що его гриз; то знов забирав ся до ревних дослїдів і неначе поликав книжки, які міг дістати. А однак нїчо не помогло. Всюди, неначе фуриї, переслїдували его грізні сумнїви і не давали єму спокою.

Коли одного дня ішов задуманий на виклади, хлопець вложив єму в руку картку, які роздавав перехожим. Се були запросини на социяльно-демократичні збори, що мали відбути ся вечером, на яких мав виступити Бебель яко бесїдник і говорити на тему: »Невільництво і воля«.

Чи цікавість, чи бажанє розривки склонили Альфреда піти раз на такі збори. Для того ще власне перед вечером пішов на означене місце, вишукав собі догідне місце, що з него міг би вигідно всьому приглянути ся і чути добре бесїди. Збори відбували в дуже просторій, склепленій салї, прикрашеній бюстами Маркса і Ляссаля. Небавом наповнила ся она мішаним товариством. Всї майже стани були заступлені, але перемагала робітнича верства.

Високо на трибунї зібрало ся багато социяльно-демократичних послів і берлїньских радних. Зборами проводив заживний пан Зінґер, социяльно-демократичний мілїонер, що дуже вигідно споглядав з свого президияльного місця на підвладний Самоє.

При появі привитано Бебля на трибунї дуже гучно. Щирим усьміхом подякував за привіт, бо був дуже вдоволений з такого принятя.

Поважані товариші! Так розпочав свою промову. Рабство і воля се два бігуни, довкола котрих обертає ся борба у всесьвітній історії. Чим дальше віддаляємо ся від перших сумраків старовини, тим ясьнїйше сходить воля неначе сонце. В борбі в старинних і середновічних часах розходило ся о вибореннє социяльної волї через усуненє невільництва. Потім прийшов Лютер і розпростер стяг релїґійної волї; усунено всякий авторитет в релїґійних річах, а на їх місце поставлено релїґійну автономію одиницї. Вкінци прийшов Rousseau і велика французка революция і видвигнув прапор социяльної і політичної свободи і рівности.

На жаль, — так говорив бесїдник дальше, — при тих всїх борбах полишила ся воля у великій мірі абстрактним принципом, мертвою буквою. В теориї говорено много о свободї і независимости, але в дійсности придержувано ся все старого невільництва. Аж социяльна демократия, — се сказав піднеслим голосом, — здійснить правдиву і повну свободу і рівність. „Ми, социяльні демократи, є противні всякому авторитетови, небесному і земскому, що їх нам супротивоставлять". Так говорив я в палатї, так також і тут говорю. У нас социяльних демократів нема нї пана, нї Івана, нї старших, — нї підвладних, ми всї разом творимо велике товариство, великий все обнимаючий союз рівноправних братів і сестер. (Живі оплески).

Як довго люди вірили ще в Бога і безсмертність, то авторитет мав значінє. Але нинї навчили нас новітні науки, що віра в Бога і в безсмертність се пустий, порожний нерозум. Тож геть з всяким авторитетом так небесним, як і земским! (Славно!) Геть з нужденною половичностю наукових представників капіталїзму в наших унїверситетах, що не мають відваги обстати за своїми переконанями. Наші професори навчили нас, що нема Бога, нема безсмертности. Віра в Бога се наукова нїсенїтниця, така їх наука. Але они не мають відваги виснувати конечні послїдовности з своєї науки і відкинути всякий авторитет, хоть би він був незнати який. Власні користи приневолюють їх скривати ся, укривати свої переконаня і як раз прилюдно голосити щось противного, як внутрішно вірять і знають. (Оклики: Дуже слушно!).

Социяльна демократия — так скінчив Бебель торжественно патетичним голосом, — по-

як і в самій річи то діє ся) в тих школах узгляднятм ся.

Коли в тій вайвисшій і безконечно важній річи віра єсть правдивою наукою, а невірство наукою зовсім мильною або і жадною. тож теольоґічний факультет не лише повинен позістати при університетах, але і завсїгди, так як доси, повинен він мати найперше межи факультетами місце. А як на факуль. правничім (на котрім наука не єсть зовсім висшою але противно низшою від фак. теоль.) образують ся служителї держави, так на фак. теол. мають образувати ся служителї церкви. А коли би ся против фак. теол. закидала ріжниця реліґій, то має ся узгляднятм потреба людности; однак в рішучу користь факультету теоль. католицкого, пригадуємо то, щосьмо висше сказали о доказах єствованя Бога і божественности віри христ. і церкв. кат.; а крім того можна додати, що і в усяких инших науках, а іменно в фільософії і медицинї і науках природничих єсть розличні і взаїмно собі противні погляди і помимо то доґматичні факультети єствують*).

І щож би то був за „університет“, де в найвисших і найважнїйших питанях не було би жадної науки, або наука мильна і погубна? А що на других факультетах окрім теольоґічного бувають професори невірні, котрі чи то з блуду розуму, чи з неправої волї неєствованє Бога або небожественність віри христ. научають: тож в імени правдивої в тих найвисших і найважнїйших питанях і в імени правди і добра для людскости ми мусимо абсолютно стояти за факультетом теол. на університетах, щоби через той факультет не лиш правдива наука в тих питанях преподавала ся, але і евентуальна мильна і погубна наука на других факультетах, коли не цїлком направила ся, то хоть в части єї вплив зменшив ся.

Додаємо тут дещо що до катехитів шкіл середних, причім звернемо увагу в коротцї на то, що віра для нас єсть добра, а невірство зле, і на инші важні річи.

Катехит середних шкіл (а в певній мірі і катехит народних шкіл) най не так уважає на всї подробиції приписаного в кождій клясї предмету; але памятаючи, що реліґія має ся трактувати не нарівні з иншими науками, яко предмет школи, але яко найважнїйший предмет цїлого житя нашого — най катехит представляє безконечну важність віри, де ходить о Бога і вічність, най старає ся:

а) щоби ученики добре пізнали правду віри і обзнакомили ся з доказами безсмертности душі; і також з відповідями на найважнїйші закиди против віри. — Треба також предложити конечність і правду найглубшої покори для нас: наша цїлковита зависимість а бо ничточність з себе самого (тїло і душа, права житя, земля і сонце, час, в котрім і люди, з котрими живемо); наша дуже велика ограниченість (іменно також що до розуму); можливість всякого зла фізичного і морального, а навіть і пекла (котре хоть хто заперечає, але сили до забезпеченя від него не має в собі жадної); і дійсність многого зла на тїлї і на души, а особливо ми всї явно грішні, против власної своєї совісти**);

б) най катехит стараєся, щоби ученики зрозуміли і пізнали добро і красоту віри. І прото най з часта вертає до слїдуючих річий: добро віри вже і в сїм житю а погибель невірства***); вага вічности (добра божі і житє боже в небі, а вічне відкиненє в пеклї); величнє християньства; побудки любви Божої над всьо (доброта Божа безконечна в Собі і для нас, а і терпіня Г. Бог на велике добро нам дає і допоможе нам); і красота любви і служби Г. Богу в цїлім житю нашім. — Але не досить, щоби ученики теоретично пізнали правду і добро і красоту віри; але треба також доконче,

в) щоби они і практично гріхів стерегли ся і в любві Божій жили. Прото треба їм з часта пригадувати слїдуючі три головні способи, щоби в ласцї божій до кінця житя заховати ся і спасти ся:

1. Вистерігати ся найблизшої нагоди до гріха (як пр. стережемо ся огню або глубокої і рвучої води);

2. часто принимати св Тайни (св. Причастє єсть нам поживою до ласки божої і житя вічного, так як їда і напій живить нас до житя тїлесного); і

3. неустанна до кінця житя молитва о поміч Божу і прибіганє під опіку Матери Б. (після слів св. Альфонса: „Молїть ся, молїть ся, молїть ся: коли будете молити ся, зпевностю спасете ся, а коли не будете молити ся, з певностю загинете“; а Преосв. Мати Б. єсть і всїм нам Матерію до ласки божої і житя вічного і всї ласки Г. Бог дає нам через Єї руки). І до тих 3 способів най додадуть постановленє, що в разї нещасного упадку в гріх смертний будуть без всякого відкладаня зараз каяти ся і якнайскорше висповідають ся. І радити їм також щодень 5—10 мінут побожне читанє (пр. Фільотеа, або житя Сьвятих). — Особливо най катехит заохочує учеників до як найчастїйшого св. причастя пр. кождої недїлї і сьвята (а коли би хотїли, то і частїйше); причім треба їм виразно сказати, що до св. причастя конечне єсть добре намірене, але не єсть конечна попередна сповідь, коли не почувають ся до смертного гріха.

---

*) Дамо тут один примір із медицини. На наших галицких університетах обучують ся лїкарі наші (як оказує ся із книжки Wachholz, Medecyna sądowa. і із інструкциї для оглядачів померших виданої), що іменно плями смертні і здеревілість тїла (Leichenstarre), кожде поодинко, є певними ознаками дійсної смерти. Найбільша часть учених лїкарів утверджує рішучо, що окрім гнитя тїла нема иншої в кождім разї певної ознаки дійсної смерти, що отже без гнитя тїла нї плями смертні, нї здеревілість тїла, нї обоє разом не є певними ознаками. А помимо такої важної ріжницї, через котру ми виставлені на небезпечність, живцем бути похованими, отже помимо такої ріжницї поглядів прецїнь не усуває ся факультету медичного. А подібних ріжних поглядів взагалї в медицинї єсть дуже много.

**) Хто то всьо зглядом покори сказане не признає, той і віру не признасть; але то длятого, бо він правди признати не хоче. А річ ся зглядом покори єсть длятого дуже важна, бо невірство походить або з блуду розуму, або з грішного житя, або з гордости, а та послїдна причина єсть найгірша. Можна сказати, що характеристика віри єсть покора правдива, а невірства можна гордість.

***) В невірстві єсть чоловік, хотьби і як був учений, в цїлковитій темнотї, бо або не знає, звідки і на що він єсть, або кладе собі початок і конець цїлком темний, темну безсьвідому материю, або таке саме божество пантеістичне; дальше без Бога-Законодавця і Судиї упадає право моральне, котрому так часто противить ся інтерес і страсти наші; і вкінци чоловік навіть в поводженю, а щож доперва в терпінях, не може мати правдивого спокою, ставлячи себе зависимим від темної машини сьвітової і від других, часто злих людий. Противно в вірі єсть сьвітло, доброта моральна і спокій.

винна вкінци освободити суспільність; она повинна здійснити совершенну і повну свободу і рівність і злучити всїх людий в один нарід братів і сестер.

Підчас его промови панувала гробота тишина. Всї очи були непорушимо звернені на красорічивого народного трибуна. А коли скінчив, счинила ся правдива довготривала буря оплесків. Між тим чути було оклики: Нехай живе Бебель! Нехай живе социяльна демократия!

З трудом видобув ся Альфред з збитої товпи народу на двір. По дорозї роздумував про се, що чув. Бесїда зробила на него неожиданий вплив. Що сам запримітив про недостачу щирости у вислові поглядів у своїх офіцияльних представників науки, то зовсїм згоджувало ся з его поміченями з недавних днїв.

А ще більше враженє зробило на него то, що Бебель сказав про авторитет В сїм зглядї не давала ся оспорювати слушність заключень промови Бебля. Вислів: Коли нема Бога, то нема взагалї більше нїякої власти, видав ся єму зовсїм слушним. Тепер пригадав собі він, як то нераз в его роднннім місцї отець парох говорив про се реченє на проповіди, але в иншій звязи і з иншими заключенями, тим правдивійшими видали ся єму тепер сї слова. А що професори на університетї зрабували єму его віру в Бога, то нїчо иншого для него не лишало ся, лише відкинути всякий авторитет і стати социяльним демократом. Сего домагала ся від него послїдовність. Бо щоби социяльна демократия не думала поважно про відкиненю всякого авторитету, про се після слів Бебля і трохи не сумнївав ся.

(Дальше буде.)

Полїтичний огляд.

Австро-Угорщина.

Розправа над budж. провізориєю веде ся дальше в палатї а побіч того переговори між обома супротивними таборами, так що в тих днях сподївають ся наконечного рішеня. Що до проґрами працї є вже майже повна згода, лише що до обнови мінїстерства остали суперечности.

В Угорщинї розстрій дійшов до крайности в таборі Кошутівцїв Наміри коалїциї, щоби висунути ґр. Івана Зічого на мінїстра-президента, не повели ся, а се знов попсувало кошутівцям їх обчисленя. Наслїдком того відбула ся мінїстерска рада, після котрої Векерлє виїхав до Відня і був на послухаваю у цїсаря, щоби знов просити о відставку кабінету.

Державна рада.

В четвер дня 9. с. м. на засїданю палати послів вніс мінїстер судівництва начерк закону про подїл катастральних парцель. Відтак палата приступила до дальшої наради над буджетовою провізориєю. Забрав слово мінїстер скарбу др. Білїньчкий.

На вступі збивав виводи пос. Дашиньского і сказав, що й давнїйше правительство нераз приневолене було старатись о ухваленє буджетової провізориї, коли перед кінцем року годї було полагодити буджет. Але нїколи не було такої ріжницї між буджетом а провізориєю, як тепер. Давнїйше буджети мали все надвишки, а тепер є 42 мiл. корон недобору, котрий треба покрити новими податками. Ті податки, як і буджет повинні би бути ухвалені в груднї. Мінїстер признає, що фізично неможливо перевести сї ухвали, але й не розуміє, чому нїхто анї не пробував приступити до нарад над новими податками. Для того правительство приневолене було внести буджетову провізорию, а заразом з оглядів фінансово-технїчних обтяти буджет. Буджет сей не має покритя, яке випливало би з нових податків.

Коли буджетова провізория не буде ухвалена, то правительство буде приневолене заощадити не лише 42 міл. правильного недобору але й ще попереду згаданих 37 міл. і 18 міл. для умореня довгів, а в разї, як палата ухвалить провізорию і дасть правительству повновласть позичити 109 міл., треба би заощадити лише 70 міл. Коли палата разом з буджетовою провізориєю не ухвалить згаданої повновласти то правительство не буде могло між иншим дати на зелїзницї. Мінїстер з притиском каже, що податкові справи конечно треба полагодити, щоби добути нові жерела доходів; докір, наче би внесений буджет був фалшивий, є цїлком безпідставний.

Що до промислу мінїстер заявив, що пра-

вительство має обовязок зо змозі пособляти промислови та вказує на змаганя для охорони нафтового промислу і рафінерий і т. и. Згадує також о предлозі в справі вглядання до торговельних книг, в чім нема ніякої обиди для промисловців, а є лише охорона більшости податників, котрі чесно виявляють свої доходи. Міністер кінчить просьбою, щоби палата як найскорше віддала буджетову провізорию буджетовій комісиї та ухвалила провізорию в другім і третім читаню.

По промові д-ра Білїньского п. Буґатто домагав ся заложеня італїйского унїверситету в Триєстї, промсвляв п. Ґлєбовіцкий і докоряв правительству, що ніяке доси правительство австрийске не було так зависиме від Прус, як теперішне. Опираючись на Прусах, правительство приневолює Славян до непотрібної боротьби. Славяни нічого не хочуть, як свободи розвитку своїх культурних сил в державі, а сего не спинить і союз з Прусами. Годї зрозуміти, що міродатні круги не хочуть признати, що полїтика Габсбурскої монархії не є схожа з полїтикою Прус і Гогенцолєрів (П. Куранда: Може вести полїтику Романових?) Нї; але самостійну полїтику австрийску, полїтику Габсбурґів. Міродатні круги в Австриї повинні признати, що Славяни в Австриї творять $^3/_4$ населеня, і не можна їм відказати прав. Славяни громадять свої сили (Голоси: Росия їх громадить!) — П. Редліх: Разом з Франциєю, як се видно з француских дневників). За француські дневники не одвічаю. Хочемо, щоби австрийске правительство вело австрийску полїтику та мало бачність на Славян. Дальше бесїдник докоряє, що до полїтичної боротьби всягає са цїсаря. В півурядових дневників раз враз можна читати, що цїсар є вдоволений Бінертом в противставленю до більшости підданих... (Куранда: »горожан« „підданї“ є в Петербурзї!) Так є, слушно! Горожан; але й в Петербурзї вже тепер нема підданих. (Голос: Там є дума... — П. Старух: і воєнні суди!) Бесїдник кінчить заявою, що голосувати буде проти буджету.

П. Бахман (нїм. поступ.) каже, що Нїмцї і Чехи лише тодї можуть злучити ся в кабінетї, коли буде тривка підстава до спільної працї Бесїдник надїє ся, що бодай в народогосподарских справах буде можливе зближенє.

П. Кіярі (нїм. люд.) пригадує, що з нагоди прилуки Босни австрийска державна ідея знов проявила ся і поставила Австрию на становищи вельми сильнім. Союз з нїмецкою державою не допустив до нарушеня мира. Сей союз і дальше буде надавати напрям заграничній австрийскій полїтицї. Бесїдник впевняє, що Нїмцї не хочуть абсолютизму, але й перед обструкциєю не можна уступити. Тепер місце обструкциї заняла опозиция, а коли она буде мати більшість, то вільно їй повалити правительство. Домагаємо ся лише полагоди найпильнїйших державних конечностий; коли се стане ся, тодї Нїмцї готові до порозуміня, але тілько такого, в котрім обопільні інтереси будуть обезпечені.

П. Кадічак (ческ. катол. народовець) замічає, що парлямент повинен занимати ся не лише державними, але й народними конечностями.

Опісля говорив ще п. Штарк.

П. Малїк вніс інтерпеляцию в справі полїтики Славяньскої Єдноти і обговорюваного в російских дневниках подїлу Австриї; вказує на статю „Петерб. Вѣдомостей“ і питає, чи правительство знає зміст переговорів, ведених на зїздї всеславяньскім в Росиї, де були також австрийскі провідники і полїтики.

Дальше засїданє в пятницю о 11. годині перед. пол.

На засїданю в пятницю промовляли в дальшій розправі над бюдж. провізориєю пп. Дртіно, Резель, Шустершіч, Ґломбіньский і Кльофач. Потім перервано розправу, а дальша відбуває ся сегодня в суботу.

Просимо відновити передплату.

Новинки

— **Календар.** В неділю: руско-кат.: Парамона; римо-кат.: Александра. — В понеділок: руско-кат.: Андрея Ап.; римо-кат.: Лукиї і Отил. Ві второк: руско кат.: Наума; римо-кат.: Никазого.

— **„Січи“ а „Соколи“.** На останнім памятнім зїздї академічної молодїжи у Львові, на якім ухвалено резолюцию за викиненєм теольоґічного виділу з неєствуючого ще укр. унїверситету — порішено також закладати радикальні „Січи“ під булавою січового атамана Кирила. Рух за Січами в тім дусї вже зачав ся. В останнім числї „Громадского Голоса“ находить ся кілька дописий про сей цікавий рух. І так в Чорнокінцях великих, гусятиньского повіта, акад. Сенчишин дав ся вибрати головою тамошного пожарного „Сокола“ і довів до розвязаня „Сокола“ а до заснованя радикальної „Січи“. З Купнович, рудецкого повіта, по заложеню там „Січи“ кличе автор дописи: „Тому то відзиваємось до всїх патриотів з Рудеччини а передовсїм до тов. академиків з Комарна: Покиньте вже раз орґанізувати менше відповідні для нашого народа „Соколи“. По примірy роботи академиків в других повітів, беріть ся до дїла, а поміч і поперте народа знайдете певно. Купніскі Січовики в тім дїлї вам все і всюди з всею готовістю допоможуть. А ви знов братя селяни в Рудеччинї, скидайте з себе попівську плїснь і закладайте всюди „Січи“, товариства, де нема нї хлопа, нї попа, але всї вірні“. Подібну допись „Гром. Гол.“ з Рогатинищини, в якій находило ось що: „Серед наших національних демократів, як звичайно не знайшли вони („Січи“) поперття, а попи виклинали січовиків і страшили пекольними муками. Та тепер зачинають мужики пізнавати хитру попівску роботу і їх демократизм і горнуть ся всїми силами до радикальних товариств“. — Национал-демократи може навіть не сподївали ся, що справа орґанізациї пожарних товариств по селах зверне ся на так нещасливу дорогу. Тимчасом мовчки попoпераючи січовий рух, самі загонять нарід — як бачимо — в радикальний табор під команду Трильовского.

— **З Рудеччини** Дня 8. грудня відбули ся в Рудках перші загальні збори філії „Сільского Господаря“ при участи поверх 200 людий. Реферував пос. о. Онишкевич Головою філії вибрано о. декана Айталя Ковальского, секретаром о. Келестина Кульчицкого.

— **З Борщівщини.** Дня 11. листопада посьвячено першу молочарню в Глубічку, борщівского повіта Завдяки сьвідомости і солїдарности селян село поступає дуже скоро наперед, головно завдяки працї місцевого пароха о. Казновского. Заложена перед кількома роками каса Райфайзена належить до найбільших в повітї Склеп системи Рочдельскої розвиває ся також дуже гарно. Читальня „Просьвіти“ містить ся у своїм власнім великім мурованім будинку. „Сокол“ дуже гарно розвиває ся і числить около сто членів. — По торжественнім богослуженю в місцевій церкві рушив процесиональний похід до льокалю молочарнї. Чину посьвяченя докона ли оо.: Казновский, Дроздовский, Курдудик і Зїнько. По посьвяченю пішли принагідні промови. О Казановский розповів коротко історию повстаня всїх інституций в Глубічку і подякував тим, що коло них заслужились. Др. Юлій Олесницкий від борщівскої філії „Просьвіти“ привитав вібраних з нагоди отвореня нової інституциї і говорив про значінє кооперациї з огляду економічного, просьвітного і національного. О. Курдидик говорив про потребу кооперациї з мотивів релїґійних. О. Зїнько пояснив, яку користь може привести селу молочарня і як єї належить вести.

— **Застановленє діяльности уряду почтового** Ц. к. дирекция почт і телеґрафів подає до відома: Урядові чинности ц. к. почтового уряду в Яворі застановлено з днем 3. грудня с. р. Місцевости Явора і Ісаї, що належали до округа доручень ц. к. уряду почтового в Яворі прилучено до замісцевого округа доручень ц. к почтового уряду в Турцї над Стриєм. (При сїй нагодї звертаємо увагу на те, що то в Яворі а не в Янові над Стриєм, як то було хибно доносено в однім з попередних чисел, погорів уряд почтовий).

— **Заг. збори акад. Тов-а „Чорногора“** в Лубнї (в Стириї) дня 8. с. м. вибрали головою М. Антоневича, писаром А. Кубійовича, а касиєром І. Гаврилова.

— **Наїзд злодіїв на Бібрку.** Незнаних пять злодіїв пробовали онодїшної ночи щастя в Бібрцї. Приїхали мабуть зі Львова, бо мали візок з кіньми. Насамперед д брали ся до торговлї блаватних товарів Вінда і забрали значнїйшу скількість шовкових, аксамітних і т. п. товарів, зложили добичу на візок і поїхали під будинок Каси задаткової. Конї лишили на дворі а самі пішли до будинку і хотїли винести звідтам вертгаймівску касу. На щастє надійшов вахмайстер жандармериї Охман, а побачивши візок перед будинком, заглянув до середини і спитав, хто там знаходить ся о тій порі. Тодї всї злодії вибігли з будинку і почали втїкати. Жандарм був поза службою і не мав карабіна при собі, добув лиш шаблї і пустив ся за злодїями, але без успіху, одного лиш зранив легко. Злодії втекли, лишаючи візок з вкраденими материями. Жандарм повідомив о тім львівску полїцию, котра розвела слїдство.

— **Для проєктованої реґуляциї ріки Стрия** від кільом. 12.120 до кільом. 5.110 відбуде ся водноправне доходженє разом з висласнюючою розправою в Жидачеві, Іванівцях, Волцневі і Межирічах дня 29. грудня і розпічне ся о 8. год. перед полуднем обходом простору, який має бути управильнений. Комісия збере ся в Жидачеві в салї ради повітової. Викази ґрунтів, які мають бути вивласнені, разом з плянами, будуть виложені в урядї громадскім в Жидачеві, Іванівцях і Волцневі та в канцеляриї обшару двірского тих місцевостий, а проєкт в старостві в Жидачеві, почавши від дня 12. грудня через 14 днів до перегляненя для загалу. Закиди против проєкту зглядно наміреного викласненя можна вносити в протязї зглядних 14 днів на руку старостна в Жидачеві або при комісиї на місци.

— **Птахівництво на Україні:** Про розміри птахівництва в південно західнім краю (Київщина, Поділє, Волинь і ще почасти Полтавщина) можна судитити з таких чисел вивозу продуктів птахівництва зелїзницями: в 1904. р. вивезено 2,070.000 п., у 1905. р. 2,070 700 п., у 1906. р. 2,492.000 пудів. Відомости анкети також сьвідчать, що сего року скількість продуктів птахівництва зросла проти попередьного, та й продаж досить жваво. Головним продуктом вивозу являють ся яйця, які сего року становлять 50% всїх прод. птахівництва по всїй области, а для Полтавщини се число зростає до 62 проц., для Поділя до 65 проц. Другим продуктом з боку скільности вивозу являють ся кури й гуси; перших найбільше вивозить ся з Полтавщини, другі — по всїх инших ґуберніях области, причім що близше до Польщі, то більше гусей розводить ся. Индики, цесарки, голуби а також пiря відограють у вивозї продуктів птахівництва досить значну ролю. Щож до торговлї в сїй области, то она ще менше зорґанізована нїж у Харківщинї. Тут ще острійше відчуває ся брак складів, яйця кепско сортують ся, що відбиває ся на цїнї. Місць для годованя птиці нема. Селяни сами трохи підгодовують птицю, потім продають її скупщикам, а ті в такім самім видї вивозять її на західні ринки, живою й битою. Зате в сїй области серед селян птахівників яскравійше помічає ся рух, до обєднаня в товариства для продажі, щоб обминути скупщиків і самим безпосередно доходити до значних ринків споживаня. Такі кооперативи починають засновуватись на Полтавщинї й на Поділю. Далї помічає ся й деяка поміч з боку земств селян-птахівникам — деякі земства роздають півнї і гусаків красших пород.

Оповістки.

— **З львівскої аепархі.** Речинець явити ся до рукополаганя в презвитери для кандидатів духовного стану гр.-кат. архіепархиї львівскої призначений на день 20. с. м.

— **Андріївскі вечерницї** в салях „Рускої Бесїди“ у Львові зачнуть ся нинї (субота) о 8. год. вечером.

— **„Міщаньске брацтво“ у Львові.** Перші заг збори сего Тов-а відбудуть ся завтрішної недїлї о 11. год. в льокалї „Рем.-промисл. міщаньского Союза кредитового“ (Ринок 36, II. пов.).

— **Театр львівского „Сокола“** відограє у власній салї (ул. Руска 20) завтрішної недїлї комедию в 3 діях Ів. Франка „Учитель“. Початок о $7^1/_2$ год. вечером.

Наука, штука і лїтература.

— **Київске „Село“** Вийшло ч. 12. Зміст: Україньске письменьство, М. Г. — За тиждень. — З україньского житя — Вісти з столиці, П. Смутка. — Про права жінок, М. Г. — Гетман

Петро Дорошенко, М. Грушевского. — Осінь, Василя Стефаника. — Байка, Од. Романової. — З житя селяньских товариств. — Корисні книжки для селян. — Найважнїйші осїнні роботи в садку, Миколи Ізосимієва. — Опой або гостець В. Корольова. — Дописи. — Сьміховини. — Цїни на хлїб. — Оголошеня.

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

Володимир Вишеньский.

Єго час прийшов...

I.

Старий дяк Федько Загірний вертав з „Псалтири“.

В далекім присїлку, Грушевій, помер Ілько Костур. Цїлу майже ніч сидів при ньому й монотонним, сонним, старечим голосом читав псалми. Тепер вертав домів.

Ішов лїсом... сїрим і мертвим. Було темно і дуже тихо... Так тихо, що старий Загірний здержував віддих, неспокійно оглядав ся і пильно наслухував. А потім швидко і завзято місив старенькими ногами весняне болото.

—

„Вже трийцять і сїм лїт дякує...“ Ще за тамтого старенького панотця настав. Не перша єму тї з „псалтирою“ ходити, — а таке єму ще нї разу не трафило ся. Нераз бувало сам однїську цїлїсеньку ніч з „небіщиком“ пересидів і нїчого не чув й нїчого не бачив“...

Оглянув ся.

Руки єго трясли ся мов в лихорадцї. Може із зимна або невиспаної ночи. Се завважав і він сам. Станув. І зняв шапку, перехрестив ся тричи і відмовляючи в голос »Помилуй мя Боже«... пустив ся дальше болотнистою, лїсовою дорогою...

—

На дворі почало днїти. Густа, мрачна темрява, дотепер начеб скована міцними зелїзними путами, стала рідшати. Розходилась, збивалась в гору, немов тепер що йно підняла ту важку запору, що гнїтила її. Густа велена, що вповила непривітні пнї сов[illegible] дерев, переходила звільна в ніжну, сїру тканину, а крізь неї чимраз виразнїйше зарисовувались контури старих сосон... Весняне болото стало виступати в повнїй, безсоромній наготї.

Федько Загірний вийшов з лїса. Острий, студений, вогкий вітер дунув єму в груди, вдарив в лице і став гратись з сивим волосєм.

— »Боже, милостив буди менї грішному«... кінчив старий дяк свою молитву, засунув шапку на голову і вільнїйшим, певнїйшим ходом зближав ся до села...

Був спокійнїйший.

II.

— „Слава Ісусу“! А відки так, „ярентий“? — промовив сусїд, Кость Садовий, що ладив щось коло плота.

— »Во віки віков амінь“ — відповів Загірний, що любив пописувати ся церковним стилем.

— „Від Ілька Костура“.

Оба дивувались, хитали головами: „Такий дужий хлоп. Недавно ще бачили єго в церкві. Дві недїлї тому“... Хвилю стояли мовчки. А дальше дяк став оповідати те, що таким неспокоєм мучило єго душу, острим клином вбилось в єго мозок, сковало й загатило всї инші думки.

„Спати — не спав. То певно... Може здрімнув на хвилину... Алеж бо два рази чув виразно, як хтось кликав єго здавленим, але сильним голосом: „Яре-е е нтий!“

В хатї були самі жінки, але ті спали. А голос був чоловічий. Так гейби від сьвічки йшов, що при небіщикови стояла. Перший раз гадав, що єму тільки так здавало ся. Широко відкрив очи і став пильно наслухувати...

Хвильку було тихо... І ще нїколи в житю не бачив такої тишини. А потім знову той сам здавлений, замкнений голос кликав єго... Таки злякав ся, аж у грудех єго закололо.“

Тепер оповідав спокійно; здаєть ся, запанував над собою. А як скінчив говорити, зайшов ся кашлем. Довгим і сухим кашлем.

Кость Садовий уважно слухав слів „ярентого“. Знав, що не каже неправди. Нїколи не мовив неправди... Тай пяним єго вїхто не бачив. Тому в заклопотаню склонив голову до долу. Виглядав, як би хотїв щось сказати, та вагав ся, чи повісти чи нї?...

(Конець буде).

Телеграми

з дня 11. грудня.

Рим. Аґенция Стефанї оголошує склад нового кабінету, на якого чолї стоїть Соннїно яко президент міністрів і міністер внутрішних справ.

Штокгольм. Вчера признано нагороди Нобля: з области фізики Марконьому і проф. Ф. Бравнови зі Штрасбурґа; з области хемії В. Оствальдови з Липска; з медицини проф. Т. Кохерови з Берна, а з лїтератури Сельмі Ляґерлєв. Всї відзначені були присутні і дістали від корони дипльоми і золоті медалї. Нагорода виносить сего року по 193.360 К.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1909.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	8·55	1·30	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	8·40	2·30
Тарнова	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	2·15	5·40	10 30
Черновець	8·05	—	2·05	5·58	9·30
Черновець	—	—	—	6·40	12 20
Станиславова	5·45	—	—	—	—
Коломиї.	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·45	4·25	—	11·00
Пустомит	7·29	11·45	4·25	10·15*	11·00
Самбора	8·00	9·57	2·00	—	9·00
Любіня	8·00	9·57	2·00	9·00	11·45*
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·05	1·15	5·00	9·25	10·10
Брухович	7·10	10·05А	1·48Б	4·50	8·20
Брухович	8·15	12·40	3·27В	5·30Г	9·35В
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50
На Підзамче:					
З Підволочиск	7·01	11·40	2·00	5·15	10·12
„ Бродів	7·01	—	2·00	5·15	10·12
„ Курович	—	—	11·19	—	9·39
„ Винник	8·07	—	11·19	3·26	9·39

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	8·25	2·45	7·00	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	12·45
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	2·16	8·00	11 10
Черновець	6·10	9·35	—	—	10 38
Черновець	—	9·10	2·23	—	2·50
Станиславова	—	—	2·50	—	—
Коломиї	—	—	—	6·00	—
Стрия	7·30	—	1·45	6 55	11·25
Пустомит	7·30	10·35*	1·45	6·55	11 25
Самбора	6·00	9·05	—	3·40	10·45
Любіня	6 00	9·05	2·15*	3·40	10·45
Рави рускої	6 14	11·05	—	—	11·35З
Янова	8 20	10 10	1·37†	3·40	6·30
Брухович	7.21	11·05	[illegible]·30В	5·50Г	8·[illegible]4В
Брухович 6·14	9·00А	12·41Б	3·45	7·10	11·3[illegible]З
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·1
З Підзамча:					
До Підволочиск	6·35	11·00	2·31	8·29	11·32
„ Бродів	6·35	11·00	2 31	8·29	—
„ Курович	—	7·13	—	2·52	—
„ Винник	5·44	7·13*	1·30	2·52	—

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — *) Лише в недїлї і сьвята від $^{16}/_{5}$ до $^{18}/_{9}$. А) Лише в недїлї і сьвята від $^{1}/_{7}$ до $^{31}/_{8}$. — Б) Лише в недїлї сьвята від $^{1}/_{6}$ до $^{30}/_{9}$. — В) В недїлї і сьвята а від $^{1}/_{6}$ до $^{30}/_{9}$ щодень.— Г) Щоденно від $^{1}/_{7}$ до $^{31}/_{8}$. — З) Лише в недїлї.

Видає і відповідає за редакцию **Семен Ґорук**

З друкарнї В. А. Шийковского.